

Naši brez podpor

Pred kratkim se je prvič sestala deželna posvetovalna komisija za probleme, izseljencev, v kateri so zastopniki krajevnih uprav, sindikatov, društev izseljencev in drugi izvedenci s tega področja. Res je, da je naša dežela prva med podobnimi krajevnimi organi v Italiji začela s konkretnim preučevanjem problemov izseljenstva in tudi res je, da se je že začelo izvajanje deželnega zakona številka 24., ki predvideva pomoč izseljencem. Prav tako pa je res, da so v drugem polletju lanskega leta (zakon je bil izglasovan 26. junija lani) dali 44 milijonov lir in da so v prvih dveh mesecih tega leta ugodno rešili 89 prošeljencev v skupnem znesku 24.000.000 lir.

In vendar med vsemi temi rešenimi prošnjami ni niti enega samega človeka iz beneških slovenskih občin. Čemu tako, ko je vendar znano, da je morda prav med našimi ljudmi največ ekonomskih emigrantov, ki bi vsekakor lahko dobili in tudi zaslužili podporo na podlagi omenjenega zakona.

Vzrokov za to je vsekakor več. Na prvem mestu je zagotovo dejstvo, da naš emigrant natanko ve, da zaenkrat, kljub obljubam in načelom, doma nikakor ne bo dobil zaposlitve, kar bi bilo vsekakor eden izmed temeljnih razlogov za njegovo vrnitev domov. Na drugi strani pa je tudi res, da so vsi tisti naši izseljenci, ki so se obrnili na svoje občine za pojasnila v zvezi s tem zakonom pogosto dobili od domačih občin, izmikajoče se odgovore in zavoljo tega niti niso vložili prošnje. Zato upravičeno lahko menimo, da nekatere naše občine naravnost nočejo, da bi se naši ljudje vrnili domov.

Kljub vsemu temu pa vseeno z upanjem gledamo v deželno posvetovalno komisijo za probleme izseljencev, ker ima komisija v bližnji prihodnosti pred seboj resen namen, da bo preučevala in tudi reševala probleme naše ekonomske emigracije. Zato menimo, da bo delo komisije vsekakor plodno, in učinkovito, to pa bo vsekakor prispevalo k temu, da našim ljudem ne bo treba odhajati na eni strani na tuje za kruhom, na drugi strani pa ko vsem našim emigrantom omogočilo, da se bodo vrnili domov in tu z delom svojih rok prispevali k boljšemu gospodarskemu in socialnemu razvoju našega področja. In končno, da tudi naši ljudje, kot doslej, ne bodo ostali brez podpor.

V OKVIRU DOBRIH ODNOSAJEV MED SOSEDNIMA DRŽAVAMA

SEMINARJA ZA ITALIJANSKI IN SLOVENSKE JEZIK

Letošnjega seminarja v Izoli in Trstu se je udeležilo več kot 500 profesorjev in učiteljev ter dijakov iz vseh šol italijanske in slovenske narodne manjšine - Napovedan je seminar tudi na Goriškem - Kdaj bodo tak seminar priredili tudi za Slovence v videmski pokrajini? - V Beneški Sloveniji smo še vedno brez šol v materinščini

ALI NISMO VSI ENAKOVREDNI SLOVENC V FURLANIJI JULIJSKI BENEČIJI ?

Minuli mesec sta bila v Izoli (Jugoslavija) in Trstu (Italija) seminarja za italijanski, oziroma slovenski jezik. Izolski seminar italijanskega jezika in kulture je bil v nekem smislu jubilejni, ker je bil že deseto leto zapored. Seminar italijanskega jezika in kulture organizira zavod za šolstvo v Kopru po sporazumu med Italijo in Jugoslavijo. Po tem sporazumu predlaga jugoslovanska stran teme za seminar, posvetujoč se pri tem s profesorji in vodji italijanskih šol v Jugoslaviji. Predavatelje za omenjene teme pa predlaga italijanska stran.

Namen seminarja italijanskega jezika in kulture v Jugoslaviji je strokovno in kulturno izpopolnjevanje pedagogov in dijakov, ki se tako seznanjajo z novimi gledišči in stvaritvami italijanske književnosti, umetnosti in kulture, pa tudi gospodarstva.

Letošnjega seminarja v Izoli se je udeležilo kakih 200 udeležencev, med njimi je bilo 100 učiteljev in profesorjev iz Kopršičine in Bujsčine ter sto dijakov srednjih šol.

Udeleženci so bili razporejeni po skupinah in tako so bile tri do štiri skupine učiteljev in profesorjev ter predmetnih učiteljev, ki so se občasno sestajale na skupnih predavanjih. Učenci pa so bili razdeljeni v dve skupini: v prvi skupini so bili učenci 1. in 2. razredov srednjih šol, v drugi skupini pa učenci 3. in 4. razredov srednjih šol.

Letošnji seminar v Izoli je bil vsekakor na visoki strokovni ravni, saj so predavali v glavnem italijanski univerzitetni profesorji, vendar pa je bilo za seminar v Jugoslaviji tudi značilno dobro vzdušje, prijaznost, osebni stiki, srečanja, spoznavanja in medsebojno prijateljstvo, da o strokovni koristi teh seminarjev sploh ne bi govorili.

Ob koncu minulega meseca pa je bil v Trstu sedmi seminar za slovenske šolnike v Trstu. Enotedenskega seminarja se je skoraj stoo odstotno udeležilo kakih 100 slovenskih učiteljev in 120 slovenskih profesorjev iz Trsta in okolice ter nekateri dijaki višjih razredov gimnazij in učiteljišča. Tudi na letošnjem

seminarju so predavali pedagoški strokovnjaki in univerzitetni učitelji iz Slovenije. Poleg problemov slovenščine in slovenske književnosti pa so letos posvetili na seminarju posebno pozornost še naravoslovnim vedam.

Ugotovimo lahko, da so bili tako slušatelji seminarja v Trstu kot njegovi organizatorji s potekom samega seminarja zadovoljni, ker takšni seminarji upoštevajo želje in mnenje šolnikov ter so tako koristni za strokovno in poklicno izobrazbo šolnikov. Ti seminarji so izredno pomembni za slovenske šolnike na Tržaškem. Seznanjajo jih namreč z napredkom pedagoške vede v Sloveniji, z razvojem živega slovenskega jezika, pa tudi književnosti, kar je vsekakor prvi in temeljni pogoj za uspešen pouk slovenščine na Tržaškem.

Ce torej slovenski šolniki s Tržaškega lahko uživajo sadove več ali manj urejene in utečene oblike seminarjev, pa tega ne moremo trditi za slovenske šolnike iz goriške pokrajine. Sicer predstavlja najnovejša odločitev šolskih oblasti na Goriškem, da bodo že ob koncu tega meseca organizirali tudi na Goriškem seminar za slovenske šolnike iz te pokrajine, korak naprej

pri izboljševanju in dvigu kvalitete slovenskega šolstva na Goriškem, je vendar neložljivo, da so imeli doslej, že sedem let zapored, slovenski tržaški šolniki s Tržaškega vse možnosti za izpopolnjevanje, slovenski šolniki z Goriškega pa ne.

Pri vsem tem pa nas lahko obhaja samo grenka misel na stanje šolstva v naši pokrajini, kjer Slovenci še danes nimamo niti osnovnih šol v svojem materinem jeziku. Ko na eni strani pozdravljamo seminarje za šolnike manjšin, tako v Jugoslaviji kot pri nas na Tržaškem in Goriškem, vendar mislimo, da bi bil že skrajni čas, da bi probleme slovenske šole v videmski pokrajini tudi že začeli reševati. Ali smo končno mi manjši Slovenci kot pa so Slovenci v tržaški in goriški pokrajini? Zdi se, da smo in to je krivično. Saj končno ni več vrst Slovencev, smo samo Slovenci in to bi se končno italijanske oblasti in stranke morale zavedati. Zato ne bomo nehali z bojem za šolo v materinem jeziku na našem področju. Vzpodbudo in upanje za to nam tudi nudita pravkar omenjena seminarja in napovedani seminar slovenskega jezika na Goriškem.

Posvetiti več pažnje emigrantom

Nenadoma smo v naši deželi s presenečenjem ugotovili, da sploh nimajo nikjer niti statistike niti podatkov o tem, koliko ljudi iz naše dežele je v ekonomski emigraciji, koliko ljudi je bilo prisiljenih zapustiti deželo Furlanijo-Julijsko krajino in se zaposliti drugod v Italiji, zlasti pa še v drugih zahodnoevropskih deželah.

To torej pomeni, da pri nas ne vemo natančno, koliko ljudi iz Beneške Slovenije je odšlo v ekonomsko emigracijo s truhom za kruhom. In to dejstvo je res žalostno; celo zaskrbljujoče. Če na eni strani namreč prav zdaj toliko govorimo na vseh ravneh, od občinskih

do deželnih, in v vseh političnih strankah, kako velik problem je postal ekonomska emigracija, potem tega problema vsekakor ne bomo mogli uspešno in resnično reševati, če nam pri tem manjkajo temeljni: mednje pa nedvomno sodi tudi statistika o emigrantih, saj bomo le tako lahko začeli načrtovati za prihodnje in sploh z vseh vidikov obravnavati problem našega izseljenstva.

Kje je krivda, da nimamo torej najosnovnejših podatkov o svojih sorjaki, med katerimi je mnogo beneških Slovencev, tega vsekakor mi ne bomo raziskovali, čeprav tudi to kaže na določeno ne-

marnost in brezbržnost do emigrantskega problema. Kaj nam torej pri vsem tem pomagajo lepe besede in načelne deklaracije vseh in vsakega, da je treba zajeziti odhajanje za delom v tujino, ko pa nismo prišli niti z osnovnim pristopom k temu delu, k zbiranju podatkov, evidenci in statistiki vseh ljudi iz naše dežele, ki so zaposleni izven meja našega ožjega področja. Oboroženi s stvarnimi podatki, z vednostjo o slehernem, ki je odšel od nas in kam je odšel, kdaj in kaj dela, bi vsekakor položili prve temelje za nadaljnji start k razreševanju tega problema. Zlasti pa je to potrebno v sedanjem, našem modernem času, ko se je potrebno slehernega problema lotevati znanstveno, oboroženi s podatki in vsemi drugimi dejstvi, kajti le tako je potem moč delati analize, planirati vnaprej in poiskati najboljše rešitve za probleme.

Vsega tega pri nas še nimamo. In zato tudi govorimo vse nekako na pamet, približno in meglno, kar nima niti teže argumentov niti teže resnega pristopa k razreševanju problema. Zato vsekakor lahko odločno zahtevamo, da pristojni činitelji začno čim prej s sestavljanjem statistike in evidenc vseh naših ljudi, ki so odšli od doma na tuje za kruhom, ker le tak, začetni korak bo vsekakor tisto zagotovilo, da bomo od besed prešli k dejanjem. Konkretno k razreševanju problema ekonomske emigracije v naši deželi.

Vsako pomlad odhajajo naše «sezonske lastovke»

* V Ljubljani predavanje o Réziji in Rezijánih

Ljubljanska podružnica Geografskega društva Slovenije je v letošnji program predavateljskih večerov, ki so ponavadi ob četrtkih, vključila tudi teme iz zamejske Slovenije. Eden izmed društvenih večerov je bil posvečen Réziji in Rezijánom ter njihovega izročila.

Predavatelj prof. dr. Milko MATIČETOV, znanstveni svetnik pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani, je orisal življenje in kulturno tvornost Rezijánov. Rézijo, to edinstveno in skrivnostno, dolga stoletja samo vase zaprto dolino v zahodnih Julijskih Alpah pod Kaninom, je predstavil v besedi in sliki, tako kot jo je videval in doživljal med svojim desetletnim znanstvenim proučevanjem. Poslušalcem je prikazal rezijansko pripovedno in pesniško izročilo, orisal je verojanja in navade, jezikovno bogastvo in njegove posebnosti pa zarodke «bukovniške» tradicije in prikazal je težke življenjske razmere Re-

zijanov od davne preteklosti pa vse do današnjega dne.

V živi razpravi, ki je sledila predavanju, se je ponovno pokazal velik interes Slovencev do bratov v zamejstvu. Tudi prenapolnjena predavalnica (mnogi niso več dobili prostora, da bi lahko prisostvovali zanimivemu predavanju) poslušalcev, med katerimi so bili ugledni kulturni, znanstveni in politični delavci, je dokaz več, da je med Slovenci v matični deželi izredno veliko zanimanje za aktualne probleme slovenske manjšine v zamejstvu.

Spričo številnih želja obiskovalcev geografskih večerov v Ljubljani in zaradi potrebe po strokovnem izpopolnjevanju in seznanjanju s tekočo in živo problematiko zamejskih Slovencev, bo ljubljanska podružnica Geografskega društva Slovenije pripravila v nedeljo, dne 18. aprila letos tudi strokovni izlet v Kanalsko dolino in Rézijo ter v Beneško Slovenijo.

IZ TERSKE DOLINE

SHOD KMETOV V TERU

Dr. Angeli iz Vidma obrazložil prisotnim načrt deželne ustanove za razvoj kmetijstva - Ustanovili naj bi tudi strokovno kmetijsko šolo in dajali mesečno podporo staršem teh učencev

V Teru se je pred nedavnim vršil shod kmetov Terske in Krnahtske doline, da so razpravljali o načrtu, ki jih ima dežela v okviru ustanove ERSA (Ente regionale per lo sviluppo dell'agricoltura), ki zavzema vse hribovske komune Julijskih Predalp. O načrtu, ki ga ima ta ustanova, je podal obširno poročilo dr. Angeli iz Vidma.

Naj na tem mestu na kratko povemo kaj predvideva ta načrt. V prvi vrsti bi morali kmetje stopiti v konzorcije in zadruge, ker bi samo na ta način mogli uspešno delovati v vseh sektorjih kmetijstva in bi dosegli tudi podpore, ki jih nudi dežela v te namene, kakor tudi tehnike za razne nasvete. Program predvideva tudi ustanovitev stro-

IZ REZIJSKE DOLINE

Še bolj propagirati v prid turizma

V Ravenci so se pred nedavnim zbrali člani lokalne turistične ustanove «Pro val Resia», kateri je predsedoval dr. Giusto Farina, ki je tudi podal obširno poročilo o dejavnostih zadnjih dveh let. V poročilu je potožil neaktivnost nekaterih članov in da prav zaradi te neaktivnosti ustanova peša, namesto da bi utirala pot turizmu in da bi propagirala za lepoto Rezijske doline. Ob koncu govora je izrazil željo, da bi se sedanje stanje zboljšalo in da celotno prebivalstvo doline Rezijske potom članov ustanove doumelo, da bi jim prav turizem moral pomagati iz težkega ekonomskega položaja, ki je sicer že kar na visoki stopnji, a bi se mogel še bolj razviti, saj te Rezijska ena izmed najlepših dolin v naši okolici.

Ob zaključku so sestavili tudi turistični koledar za letošnje leto. Določili so, da bodo praznovali prvi praznik 29. junija na dan sv. Petra v Njivi, 11. julija praznik sira v Sv. Juriju, 25. julija prijateljsko srečanje na prelazu Krnice z italijanskimi in sosednjimi predstavnicami oblasti, 26. julija na dan sv. Anje vaški praznik v Stolbici, od 7. do 15. avgusta praznovanje «Šmarne miše», 28. avgusta pa praznik klobas v Njivi.

Predlagali so tudi, da bi zaprosili pri Planinskem društvu (Cai - Club alpino italiano), da bi namestilo na razpotjih kašipote in za podporo komuna v turistične namene.

Nazadnje so izvolili tudi

kovne kmetijske šole za fanti, ki bi se radi poglobili v kmetijstvo. Ti tečaji bi bili brezplačni, še več, njihove družine bi prejemale za ves

IZ KANALSKE DOLINE

Mednarodno smučarsko šolsko tekmovanje v Trbižu

V Trbižu se je vršilo peto mednarodno šolsko smučarsko tekmovanje. Na 1200 metrov dolgi progi z višinsko razliko 220 metrov sta tekmovala v sedmih kategorijah 102 učenca. Prvo mesto so zasedli Jeseničani in Trbižani. V prvi skupini je bil najboljši Bernik Tomaž iz Jesenic s časom 1,17,8 v drugi Trbižanka Illini Bruna

čas šolanja mesečno podporo.

Ob zaključku sestanka se je razvila živahna diskusija.

s časom 1,18,8 tretji skupini pa je bil najboljši Jeseničan Saksida s časom 1,22,3, v četrthi Jeseničanka Ojcel s časom 0,59,1, v peti Trbižan Puftisch Marko s časom 0,57,6, v šesti Trbižanka Lepšchy Barbara s časom 1,09,5, v sedmi skupini pa je bil najboljši Spaliviero iz Trbiža s časom 1,03,9.

Sesto tekmovanje bo prihodnje leto organiziral Zelezarski izobraževalni center v Kranjski gori.

Anton Siega prejel odlikovanje za 52 let dela

Trgovec Anton Siega, ki je pred kratkim obhajal svojo 80-letnico, je prejel odlikovanje za svoje 52 letno neumorno delo. Ob tej priliki so se okoli njega zbrali številni prijatelji, v imenu trgovcev pa je podal svoj govor, v katerem je orisal lik tega zaslužnega moža, g. Santi, dr. Faidutti pa mu je podelil zlato medaljo in diplomu. K temu visokemu življenjskemu jubileju se pridružujejo tudi ostali njegovi znanci in prijatelji in mu želijo še mnogo srečnih in zdravih let.

TAVORJANA

Za ureditev cest v tavorjanskem komunu

Pred nedavnim se je vršila v Tavorjani seja komunskega odbora, na katero so povabili tudi pokrajinskega odbornika Romea Namorja, da so se skupaj porazgovorili o številnih problemih. Največ govora je bilo o potrebi ureditve turistične ceste, ki vodi preko Ivanca, o cesti Preštint - Coloredo - Podcerkev in o ureditvi one v Mažerolah. Tudi te vasi se namreč turistično razvijajo, a jih ne morejo valorizirati prav zaradi slabih cest.

Rezijska dekleta plešejo «Lipa ma Marica» ob spremljavi violine in čela

IZ NADISKE DOLINE

Za ekonomski razvoj Nadiške doline

Pred nedavnim so se sestali na sedežu špeterskega komuna župani vseh komunov Nadiške doline ter iz Tipane in Brda, da so skupaj s pokrajinskim odbornikom Romanom Specogno in arhitektom Valentinom Simonittijem, dr. Renatom Qualizzo, prof. Pavlom Petričičem, raznimi tehnikami in drugimi razpravljali o načrtu za ekonomski razvoj tega področja.

Po dolgi diskusiji so ugotovili, da je načrt ERSA (Ente regionale sviluppo agricoltura - Deželna ustanova za razvoj kmetijstva) pomankljiv, kajti kmetijstvo samo v hribovskih vaseh ne bo moglo rešiti perečega problema — emigracije in revščine — ampak ga je treba izpopolniti z industrijo, obrtništvom in turizmom.

Na sestanku so prišli tudi do mnenja, da bi bilo potrebno napraviti kak splošen medkomunski načrt, ki bi vseboval vse mogoče ekonomske dejavnosti v Beneški Sloveniji in ki bi bil koordiniran s pristojnimi deželnimi odborniki. V ta namen naj bi dežela dala tudi kakšno posebno podporo, da bi se izognili vsem zaprekam, ki sedaj ovirajo ekonomski razvoj teh krajev.

Ob zaključku zasedanja so ustanovili poseben odbor, ki bo imel nalogo, da skrbi za rešitev vseh teh problemov.

PODBONESEC

Mali obmejni promet meseca februarja

Meseca februarja je bil mali obmejni promet na naših obmejnih prehodih nekoliko manjši kot prejšnji mesec. Slabo vreme — ledena cesta in sneg — je marsikoga zadržalo doma pri topli peči. Kljub temu pa so zabeležili vsega skupaj 187.230 prehodov in sicer 86.478 z obmejno propustnico (57.046 italijanskih državljanov in 29.432 jugoslovanskih), s potnimi listi pa je bilo 100.752 prehodov.

SREDNJE

Za cesto v Gorenji Trbilj in Oblico

Pretekli teden je šel na župan k deželnemu odborniku za javna dela Masuttu, da se je z njim razgovarjal o nujni izgradnji ceste Gorenji Trbilj-Oblica. Zaenkrat so dodelili 25 milijonov lir in čim bo denar nakazan — ne vemo kako dolgo se bo z deli zavlačevalo in zato so ljudje v skrbeh, cesta je pa nujno potrebna.

Napeljava vodovoda

Cesta v Gorenji Trbilj za en mesec zaprta

Te dni so začeli v srednjem komunu polagati vodovodne cevi in zato je župan izdal odlok, da bo cesta, ki pelje od Vrha skozi Gorenji Trbilj do razpotja pri Rupinu zaprta za avtomobilski promet za mesec dni, oziroma dokler ne bo delo dokončano. Promet se bo

ves ta čas vršil po cesti, ki vodi iz Zamira v Ravne in v Oblico.

SV. LENART

Tečaj za gostince

Na oglasni deski šenlenarskega komuna je objavljen razpis tečaja za gostince, ki se bo vršil v Čenti (Tarčentu) v hotelu Centrale od 22. marca do 8. maja. Zainteresirani, ki imajo javne lokale (gostilne ali bare) in ki bi se radi udeležili tega tečaja, morajo biti stari najmanj 16 let. Vsa podrobnejša pojasnila jim bodo dali na komunu ali pa v Čenti, kjer

IZPOD KOLOVRATA

Župan iz Grmeka pri deželnem odborniku za javna dela

Naš župan Lucio Zufferli je šel pretekli teden v spremstvu komunskega sekretarja k deželnemu odborniku za javna dela, da sta mu obrazložila težko stanje grmeškega komuna in katera javna dela bi se morala takoj izvesti. Nujno je bilo namreč potrebno takoj poskrbeti za novo pokopališče v Lesah, popraviti in ojačiti vodovod Klodič-Grmek in urediti cesto, ki vodi

se bo tečaj vršil. Prilika je ugodna in zato bi bilo prav, da bi se odzvalo več deklet kot prejšnja leta, kajti misliti moramo na turistično sezono, ki je že na pragu in da si prav v naših dolinah turizem utira pot in se moramo na to dobro pripraviti, če hočemo tekmovati z bolj razvitimi kraji.

Nesreča ne počiva

Pri delu se je hudo ponesrečil 19-letni stolar Danilo Salamant iz Sv. Lenarta. Stroj mu je namreč tako poškodoval roko, da so zdravniki izjavili, da se bo moral zdraviti najmanj mesec dni.

Nesreča ne počiva

V čedadsko bolnico so morali peljati 50-letnega Jožefa Trusgnacha iz Grmeka, ker je tako nesrečno padel, da si je zlomil desno roko v ramenih. Ozdravil bo v enem mesecu.

Gorenji Trbilj - Ta vas, kakor vidimo na sliki, leži visoko v hribu in zato bi se prav lahko turistično razvila. Semkaj pa na žalost vodi izredno slaba cesta in zato si komunske oblasti prizadevajo, da bi jim dežela čimprej dodelila podporo za izvedbo tega neobhodno potrebnega javnega dela

IZ IDRIJSKE DOLINE

Praznik domačega vina

V Prapotnem že več let po vrsti prirejajo praznik vina, kar privablja številne izletnike iz bližnje in daljnje okolice. Ker je ta praznik vedno dobro uspel, je organizacijski odbor v teh dneh sklenil, da ga bodo prav gotovo organizirali še sedem let in bo tako postal tradicionalen, ker ga bodo vključili v okvir turističnih prireditvev.

Letošnji praznik - pokušnja vina - se bo vršil na prvo nedeljo v mesecu juliju, vino pa bo razstavljalo 19

vinogradnikov iz Idrijske doline in bližnjega vinorodnega področja.

Divji prašiči iščejo hrane po njivah

Te dni, ko je pritisnil mraz, se je pojavil v okolici hriba Planjava cel trop divjih prašičev. Razrili so vse njive in ponekod napravili tudi škodo. Kmetje so zaskrbljeni, če jih ne bodo uničili ali pa vsaj pregnali, ko bodo posevki. Za koga naj se trudijo po poljih, za merjasce ali za preživljanje družine?

Sprehod skozi slovensko književnost

JURIJ JAPELJ

Jurij Japelj je bil naš najzmožnejši in najbolj vsestranski delaven janzenistični pisec. Rodil se je v Kamniku leta 1744 kot pekovski sin. Po končani gimnaziji in liceju v Ljubljani je študiral bogoslovje v Gorici, Gradcu in Trstu. Tačas si je nabral precejšnje jezikovno znanje, saj je med drugim obvladal italijanščino, francoščino in angleščino. Po ordinaciji je bil menda domači kaplan pri baronu Erbergu v Dolu pri Ljubljani, nato pa je dve leti služil v Trstu kot kaplan in prišel leta 1773 za tajnika in notarja k škofu Herbersteinu v Ljubljano. Leta 1795 je postal župnik in dekan v Naklem, od tam pa so ga poklicali v Celovec za kanonika. Postal je podravnatelj semenišča, šolski nadzornik, ko pa je bil že na smrt bolan, je bil postavljen za tržaškega škofa. Umril je leta 1807. v Celovcu.

Jurij Japelj je imel velik delež pri ustalitvi slovenskega knjižnega jezika. Oskrbel je katekizem za učitelje in za otroke, razne molitvenike, pesmarico, zbirko pridig itd., najvažnejše njegovo delo pa je prevod svetega pisma. Da so prav janzenisti natanko dve sto let po Dalmatinu sprožili vprašanje novega prevoda, je bilo naravno. Nalogo, oskrbeti nov prevod je škof Herberstein zaupal Japlju in to prav v času, ko se mu pristaši in nasprotniki Pohlinovega jezika bili ostri boji okrog slovnicih in pravopisnih vprašanj. Morda se Japelj za takšno delo ni čutil dovolj podkovanega, pa je zato priregnil k sodelovanju Kumerdeja, ki je bil na glasu najboljšega poznavalca slovenskega jezika. Delo za novi prevod je potekalo podobno kot v Dalmatinovih časih. Sestavili so biblijsko revizijsko komisijo iz janzenistov in te je pretresala prevod, preden je šel v tisk. Najprej sta Japelj in Kumerdej izdala Novi testament v dveh knjigah (1784, 1786), nato je prišel na vrsto stari zakon. Zaradi različnih nazorov glede pravopisa in ostalega, je novi prevod svetega pisma izhajal 18 let in je ob koncu obsegal 11 zvezkov.

V jezikovnem pogledu sta se Japelj in Kumerdej tesno držala Dalmatinovega prevoda. Sicer sta trebila tujke, tujega stavčnega sklada pa se nista dotikala. Mlajši rod

prevajalcev, ki je delo dokončal, se je učil že ob mnogo boljši Vodnikovici prozi. Čeprav novi prevod biblije jezikovno ni neoporečen, pomeni vendarle važno ločnico v razvoju knjižne slovenske. Z naslonitvijo na knjižno dolenjščino, z upoštevanjem nekaterih gorenjskih prvin in pomnožitvijo besednega sta Japelj in Kumerdej nakazala knjižni slovensčini razvojno smer, ki jo je pozneje dosledneje začrtal in znanstveno utemeljil Kopitar. Zato je bil pomen novega prevoda podoben pomenu Dalmatinove biblije. Kakor le-ta je bil tudi novi prevod visoka šola knjižne slovenske. Bil je predloga, ob kateri so se z gledovali vsi naprej stremeči pisci od Makovca, prireditelja knjig za porodništvo, pa do dramatika Linhartarja in drugih.

Japelj je skušal dati knjižnemu jeziku tudi teoretično osnovo, zato se je ukvarjal s slovnico. Na vprašanje o oblasti, katerega od slovenskih jezikov naj bi se učila šolska mladina, da bi se najlaže naučila ruščine, češčine, poljšine ali hrvaščine, je dal znamenit odgovor (1799), ki je odločna prerodna obramba slovenske. Zavzel se je za slovensčino, češ, ta jezik ni le eden najstarejših in po svoji enovitosti podoben klasičnim jezikom, marveč je hkrati slikovit in preprost. Ker naj se Slovani v gospodarskih in znanstvenih pogledih zblizajo, naj tudi nemški plemiči, živeči med Slovenci, poskrbijo, da se bodo njih otroci naučili slovenske, vlada da naj ustanovi slovensko akademijo, ki naj izda splošen slovar in slovnico slovenskih

jezikov, uredi za vse Slovence primeren črkopis in oskrbi slovnice za slovanske jezike.

Japelj in njegovi janzenistični somišljeniki so zadržali nadaljni razkroj slovenskega knjižnega jezika in dosegli njegovo poenotenje. S tem je nabožno slovtvo v razvoju slovenske književnosti opravilo svojo zgodovinsko nalogo. Zato bomo zdaj, v nadaljevanjih, začeli z obravnavanjem slovenske književnosti v njenem resničnem in pravem pomenu. In kakor je z literarnim napredkom v teh letih v preoditeljih postopoma napredovala zavest narodne enotnosti, pa nazorno kaže dejstvo, da rabi Japelj prvi v šolski knjigi namesto pokrajinskega imena Kranjci izraz Slovinci za ves naš narod.

ZA NAŠE EMIGRANTE

Družinska doklada hčeri, ki pomaga v gospodinjstvu

V Belgiji so uvedli zakon, po katerem ima hči delavca, ki ni zaposlena in opravlja doma hišna dela, pravico do posebne družinske doklade in to do starosti 25 let. Do te pravice imajo v teh primerih: če je mati ločena, bolna ali kako drugače onemogočena, da bi vodila gospodinjstvo. Družinski doklad pa ne more dobiti, če ima še tri sestre ali brate. V slučaju, da hčerka postane mati, ni nobenih ovir, da ne bi še nadalje prejela doklade. Dekle ima pravico, da obiskuje večerne šolske tečaje, ne more se pa vpisati v redno šolo.

Znižana tarifa za potovanja z letalom?

Minister za zunanje zadeve in italijansko poslanstvo v Bruslju se pogajata, da bi čimprej prišlo do konvencije med direkcijo civilne italijanske in belgijske aviacije glede tarif voznih listov, za katere predvidevajo 40% znižanja vsem italijanskim delavcem, ki bi se radi vrnili v Italijo na letni dopust z letalom.

Stanovanja v Nemčiji

Poslanec Maggioni je zastavil ministru za zunanje zadeve vprašanje: »Koliko ita-

lijanskih emigrantov v Renaniji-Vestfaliji je primoranih živeti v neprimernih prostorih, o katerih je v tem zadnjem času toliko poročal tisk».

Ugotovljeno je bilo namreč, da je kar 64% stanovanj, v katerih bivajo delavci, brez stranišč, 40% pa brez tekoče vode. Ugotovili so tudi, da je v Kölnu 200 tisoč tujih delavcev, ki so prišli semkaj »na črno« potom »trgovcev delovne sile«, ki jih prodajajo potem delojalcem. Delavci jim morajo za to »uslugo« plačevati kar 30% svojih dohodkov.

Na Holandskem zvišali poštino

S 1. februarjem so na Holandskem zvišali poštno tari-

fo. Tiskovine do 20 gramov je treba sedaj frankirati z znamko 15 cents, priporočeno ali ekspresno pismo pa z 1,50 fiorinov (prej je zado- stoval 1 fiorin).

Nove tarife za inozemstvo bodo stopile v veljavo s 1. julijem t.l.

Pošiljke emigrantov v letu 1970

Ugotovili so, da so italijanski delavci, ki so zaposleni v raznih evropskih državah, v lanskem letu poslali 470,8 milijard lir, v letu 1969 pa 469,7 milijard lir.

Lansko leto je bilo rekordno, posebno če pomislimo, da je liri grozila zvalutacija in so bile prav pošiljke emigrantov bistven element za sanacijo italijanske bilance.

Slovenska televizija v barvah

Pred kratkim je ljubljanska televizija začela s svojim oddajnikom na Nanosu oddajati slovenski barvni program. Gledalci slovenske televizije bodo lahko do srede aprila vsak večer gledali med 19. in 21. uro na 27. UHF kanalu slovenski program v barvah. V kratkem nameravajo barvni spored

razširiti še s televizijskim dnevnikom v italijanskem jeziku, ki ga oddaja koperski studio.

Sedanje oddaje z Nanosa so zasnova drugega slovenskega televizijskega sporeda, ki bo v celoti v barvah. Do uresničitve teh načrtov bo seveda prišlo šele v prihodnjih letih, vsekakor pa

IZ KRNAHSTKE DOLINE

Ali bomo res prišli na vrsto tudi mi?

Ko ugotavljamo, da po šestih drugih hribovskih komunih vsak dan izvajajo javna dela, se nam stiska srce, kajti tipanski komun, ki je eden najbolj potrebnih, je že dolgo, preveč dolgo, na mrtvi točki. Kdo je kriv, da se ne premakne pri nas niti za korak naprej, ne vemo in tudi ne vemo koga obtoževati, poslušamo samo zakrbljene izjave ljudi, ki še z veliko potrpežljivostjo in upanjem čakajo, da se bo kaj obrnilo na bolje.

Pred nedavnim sta obiskala naš komun sen. Burtulo in deželni odbornik za kmetijstvo adv. Comelli. Razpravljali so o najnujnejših problemih, ki bi jih bilo potrebno rešiti, če hočejo, da bi olajšali življenje tem ljudem, ki so ostali doma, kajti, kot vemo, se ljudje iz tipanskega komuna izseljujejo v vedno večjem številu. Ob tej priliki je župan obravnil današnje stanje in katera javna dela bi bilo potrebno najprvo izvesti. Predlagal je, naj bi komun dobil dovolj podpore, da bi mogli zgraditi kanalizacijo v nekaterih vaseh, ki je še nimajo, ojačiti vodovod v posameznih zaselkih, razširiti električno mrežo (nekateri zaselki so v temi) in zgraditi poljske poti, katerih imajo v tipanskem komunu zares malo.

Senator Burtulo in deželni odbornik adv. Comelli sta seveda obljubila, da bosta podprla te prošnje na merodajnih mestih, toda ljudje se sprašujejo kdaj bodo uslišane. Preveč dolgo obljublajo, da bodo izvršili to ali ono delo, a do konkretnih dejanj skoraj nikoli ne pride. Kaj bodo pomagala vsa javna dela, ko ne bo

več ljudi pri hiši? Korak naj bo odločen in takojšen, če ne žele, da bi postali nekateri zaselki in vasi, iz katerih se ljudje izseljujejo v največji meri, zatočišče divjačine, ki se je tod okoli razmnožila v zadnjih letih zelo naglo prav zaradi tega, ker ni nikogar v bližini, da bi jo preganjal.

BIVŠI PARTIZANI, AKTIVISTI, VSI DEMOKRATIČNI SLOVENCJI IN ITALIJANI!

Prispevajte v sklad za izgradnjo šole-spomenika NOB v Cerknem!

Prispevki se nabirajo v Vidmu:

V uredništvu Matajurja, Via San Daniele 88-1; pri ANPI, Via Del Pozzo 36, in na sedežu Prosvetnega društva »Ivan Trnko« v Čedadu, Via Monastero 20.

V Gorici se nabirajo prispevki na sedežu SPZ, ul. Ascoli 1 in na sedežih vseh prosvetnih društev na Goriškem.

Koristni nasveti

Prekipelo mleko izgubi precej neprijetnega vonja in okusa, če mu takoj pri- mešamo nekaj zrn soli.

Madeže apna in barve ki ostanejo od beljenja ali slikanja na tleh, odstranite z vročim kisom.

France Bevč

Kaplan Martin Čedermac

17

«Lahko noč! Tudi ti takoj zakleni in lezi!»

Odšel je po stopnicah.

Deževalo je. Čedermac je hodil po izbi, se zdaj pa zdaj ustavil in pogledal v latnik, na zelene veje, ki so bile obtežene z deževnimi kapljami. Sivkasta svetloba se je tako redka pretakala skozi čipkaste zavese, da je bila izba temna. Stene so se mu mrzle, nekam tuje, kakor zmeraj ob deževnih dneh. Na duši mu je ležal občutek tesnobe, zmeda misli, ki so se mu le od trenutka do trenutka jasnile.

Na mizi je ležalo pismo, ki ga je bil prejel pred dnevi, pisalna priprava in prazna pola papirja. Pisal mu je bil župnik Ivan Sever; že trikrat je sedel, da bi mu odgovoril, a je delo vsakokrat odložil. Ni se mogel zbrati, misli so se mu drobile. Z eno besedo: ni znal izraziti tega, kar je nosil v duši; zato bi bilo treba stvaritejske sile. Tri dni je odlašal z odgovorom, zdaj ga ni mogel več odložiti.

Župnik Sever je bil doma s Tolminskega, služboval je v »novih pokrajinah« nekje ob Soči. S Čedermacom sta se bila seznanila že pred vojno. Nekaj let mlajši od njega, izobražen, notranje uravnovešen; njegova filozofska mir-

nost, nerazburljivost, s katero je jemal vsako stvar in jo mirno presojal, mu ga je bila priljubila že v prvem trenutku. Med vojno je kot begunec živel v Italiji; v novih, neznanih mu razmerah se je večkrat k njemu zatekal po nasvet in pomoč. Postala sta si prijatelja. Pozneje sta se na redke čase obiskala, nekajkrat sta se se la na božjih poteh, pogosteje sta si dopisovala. Sever mu je potožil marsikatero bolečino, ki je bila Čedermacu tuja, a ga je poizkušal razumeti in ga tolažil z obljubo boljših časov.

Poslednji čas so bila njuna pisma izostala. Zdjaj pa je nenadoma prišlo Severjevo pisanje, ki ga Čedermac skoraj ni več pričakoval in se ga je zato tembolj razveselil. Drobnna, trepetajoča pisava, na gosto popisane štiri strani. Bilo bi čudno, ako bi Sever ne bil izvedel, kaj se godi in se nad tem ne zavzel iz dna duše. Čedermacu je dobro delo toplo zanimanje, bilo je kot pesem za njegovo srce. Iz besed sta veli bridka skrbi in žalost, ne le sočutje, s katerim mu je povračal nekdanjo tolažbo.

Sto vprašanj — kako naj mu odgovori nanje, s katerimi besedami? Bilo je prvič, da se je zavedel, kako dolga je pot od misli do izraza. Začel je, a je vedno znova odložil pero in stopil po izbi. V sivem, deževnem dnevu, ki je oznanjal konec poletja, so mu bile misli težke, tope, tiščalo ga je v sencih.

Nenadoma se je odločil, sedel in pomočil pero. V polmrazu je mirno sklanjal glavo, da je lahko sledil črkam, ki so nastajale na papirju.

Pozdravi, opravičevanja, izrazi veselja, da se ga je slednjič spomnil s pismom. «Morda je katero tvojih pismen zašlo v tuje roke; premalo oprežno se izražaj, še vedno bi te moral učiti», je nadaljeval. Sever ga je vpraševal o zdravju. Ne, ne more se pritoževati. Če bi hotel sedeti

zgledu svojega očeta, bi moral biti že davnaj v grobu. Morda je podedoval trdoživost svoje matere, ki še zmeraj živi... «Zadnji dnevi so jo hudo zagrenili; bojim se, zelo se bojim, da jo spravi v grob. Saj bi se temu ne čudil. Se meni kar vidno sivijo lasje. Ali si že kdaj občutil fizično bolečino srca? Jaz je do zadnjih časov nisem. Kako je ta občutek grozen, ubijajoč, kakor da bi viselo srce na tenki, krvavi, boleči žilici in se hotelo odtrgati». Razpisal se je na dolgo in široko, kakor da se izogiblje jedra stvari. «Saj bi na to najrajši nikoli ne mislil, še mislil ne, a mi je tako navrhlo dušo, da me preganja še v sanjah.. Ti me bolje razumeš, kot sem pred leti jaz razumel tvoje tožbe, to razvidim že iz tvojih vrstic».

Počival je s peresom v rokah in zastrmel v papir. Ura na steni je iznenada zaječala, da se je zdrznil, kakor da ga je prebudilo, in se ozrl nanjo. Pisal je dalje...

Težko, da nemogoče mu je odgovoriti na vsa vprašanja. In če bi mu vse še tako živo orisal, bi imel o stvari le medlo predstavo; sam bi moral doživeti z očmi in srcem. «Saj si mi — dobro se spominjam — to že pred leti prerokoval, a takrat sem se ti le smejal. Nedolžen otrok, ki sem naivno verjel v nedotakljivost nekaterih stvari: bil sem nepripravljen, zato sem zdaj ves preplašen». Kako naj mu razgrne temno ozadje greha, ko še sam plava v temi? «Morda vedo drugi več od mene, a Bogu boji potoženo, da mi ne zaupajo». Besede, ki jih je hotel prečrtati, a jih je pustil. «Povem ti samo: vsak dan molim, da bi niti senca kake krivde ne padla na Cerkev. Ako se to zgodi, naj nam le Bog pomore iz nesreče in stiske». O sebi ne bo govoril. Pozna ga, a bi ga moral poznati še globlje, da bi mogel uganiti njegove občutke. Rajši bi govoril o vernikih, ki so mu posebno pri srcu, če bi njegovo pero ne bilo prešibko.

za naše mlade bralce

Pastirček (slovenska ljudska pripoved)

Svoje dni je pasel majhen pastirček blizu morja nekaj krav, ovac in koz. Bilo je popoldne in pekoče sonce je pripekalo na zemljo. Kar zagleda deček tri lepe deklice, ki so spale na mehki trati. Bile so vile. Mirno so ležale in vsaj na videz sladko spale. Deček niti malo ni pomislil, da bi utegnile biti vile. Mislil je, da so navadne deklice, ki so se po soncu utrudile, pa so legle in zaspale.

«Toda sonce jih bo opeklo», misli deček sam pri sebi. «Skoda tako lepih obrazov! Moram jim pomagati».

Splezal je na bližnjo lipo, nalomil prav košatih vej in jih zasadi okoli lepih deklic tako, da jih sonce ni moglo ožgati.

Nedolgo nato se vile zbuje in vstanejo. Začudijo se in sprašujejo druga drugo, kdo le je bil tako usmiljen, da jih je ubranil pred sončno pripeko. (Dobro pa so vedele, kaj se je bilo zgodilo, kajti vile nikdar ne spe, temveč se le naredo, ko da bi spale. Spraševale so le zato, da bi videle, ali se bo deček oglašil ali ne).

Pastirček pa se ni oglašil, marveč je skušal celo zbežati, ker vil ni mogel gledati: lasje so se jim namreč bleščali kakor suho, čisto zlato. V tem trenutku so bile že vse tri pri njem. Ni jim mogel uiti. Povprašale so ga, kaj hoče v dar, ker jih je obvaroval pred žgočim soncem. Deček pa si ni upal nič prositi. Ponujale so mu čudežno mošnjo denarjev, ki ni v njej nikdar zmanjkalo rumenih cekinov. Toda pastirček za vse to ni nič maral, ker denarjev še poznal ni. Da bi se pa z denarjem samo igral in ga ogledoval, tudi ni hotel, kajti denar je mrtvec, on pa ima živa goveda in ovce, ki so mu bile nad vse. Ko so vile to opazile, so mu reklye:

«Ko boš zvečer gnil domov, boš slišal za seboj od morja sem zvončkkanje vsakovrstnih zvoncev, pa nikar se med potjo ne oziraj, dokler ne prideš domov».

Rekle so in izginile.

Zdaj šele je deček spoznal, da to niso bile navadne deklice, ampak brčkone vile.

Počasi se je sonce bolj in bolj nagibalo v morje in pastirček žene svojo čredico domov. Čimbolj se je bližal domu, tem večje zvonjenje in bingljanje je slišal za hrbtom. Toda pozabil je, kar so mu bile naročile. Ko je bil že na pol pota, se radoveden obrne, da vidi, kdo žene za njim toliko blaga? Pa je za-

gledal veliko trumo ovac, krav in koz, ki so šle iz morja za njegovim blagom. V trenutku pa, ke se je ozrl, je vse prenehalo hoditi na suho iz morja. Samo tista truma ga je spremila do doma, ki je bila že zunaj. Če bi pastirček ne bi pogledal nazaj, bi imel neizrečeno veliko čredo; pa saj mu je bilo to dovolj, ker je tudi revne sosedice obdaril z blagom, ki so mu ga vile prav čudežno podarile.

STARA MATI

Stara mati je zelo stara, obraz ima ves naguban in čisto bele lase, toda oči se ji še svetijo kakor dve zvezdi, da, še veliko lepše so, tako so blage in če gledaš vanje, ti je tako dobro pri srcu. Tudi zna pripovedovati najkrajše zgodbe, ima pa obleko, ki je vsa posuta z velikimi, velikimi rožami, iz tako težke svile je, da kar pošteno šumi. Stara mati ve mnogo mnogo stvari, zakaj ona je živela prej kakor oče in mati, to je prav gotovo! Stara mati ima pesmarico z debelimi srebrnimi okovi in jo pogosto bere. Sredi nje leži vrtnica, stisnjena in posušena, ni tako lepa kakor vrtnice, ki stoje pred njo v kozarcu, a vendar se tej najbolj prijazno smehlja, tej vrtnici, da pri tem se ji celo zasolze oči. Zakaj neki gleda stara mati zvenelo vrtnico pač tako čudno? Ali veš? Kadar koli padejo na rožo solze stare matere, postanejo barve bolj sveže, potem se vrtnica napne in vsa izba je polna njenega vonja, stene izginejo, kakor bi bile iz megle, in krog in krog stoji zelen, krasen gozd, kjer sije sonce skozi vejevje in liste, a stara mati — da, ona je čisto mlada, je lepa deklica s pšeničnorumenimi kodri, rdečih, okroglih lic, vitka in ljubka, nobe-na vrtnica ni tako sveža, a oči, dobre, blažene oči, da, te so še zmerom oči stare

matere. Zraven nje sedi neki mož, tako mlad, močan in lep. Zdaj pa zdaj povonja vrtnico in se smehlja — tako se stara mati ne smehlja. Mož ni več. Tedaj gre mimo nje mnogo misli in ljudi. Lepega moža ni več, vrtnica leži v pesmarici in... stara mati — da, ona sedi spet tu kot stara žena in gleda zvenelo vrtnico, ki leži v knjigi.

Zdaj je stara mati mrtva. — Sedela je v naslanjaču in pripovedovala dolgo, krasno zgodbo. «In tako je vsega konec», je dejala, «jaz pa sem zelo utrujena, dajte, da se zdaj malo odpočijem». Naslonila se je vznak in rahlo dihala, spala je, a njen dih je bil tišji in tišji, njen obraz je bil podoba čiste sreče in miru, bilo je, kakor bi prek nje go drsel sončni sij in potem so dejali, da je mrtva.

Položili so jo v črno krsto, ležala je v njej zavita v belo platno, bila je tako lepa, in vendar je imela zaprte oči, toda vse gube so izginile. Ležala je s smehljajem okoli ustnic. Njeni lasje so bili srebrnobeli in čistiljivi in človeku ni bilo nič tesno, ko je gledal mrtvo ženo. Saj je bila vendar draga, srčno dobra stara mati. Pesmarico so ji položili pod glavo, to je sama želela, in v stari knjigi je ležala vrtnica. Tako so pokopali staro mater.

Na grob tik ob pokopališkem zidu so vsadili rožni grm in stal je tam ves v cvetju, nad njim je gostolel slavec in od cerkve sem so iz orgel prihajale najlepše pesmi, ki so bile v knjigi pod glavo stare matere. Luna je sijala naravnost na grob, a mrtve žene ni bilo tu. Vsak otrok je šel lahko ponoči brez skrbi tja in utrgal vrtnico ob pokopališkem zidu. Mrtev človek ve več kakor mi vsi, ki živimo. Mrtveci poznajo strah, tisti grozni strah, ki bi ga mi občutili, če bi se oni vrnili. Mrtveci so boljši kakor mi vsi in zato se ne vračajo. Nad krsto je prst in v krsti je prst. Pesmarica z vsemi svojimi spomini je razpadla v prah. A nad njo cveto nove vrtnice, nad njimi gostoli slavec in done orgle. Veliko mislimo na staro mater z blagimi, večno mladimi očmi. Oči ne morejo nikoli umreti. Naše oči bodo nekoč videle staro mater mlado in lepo kakor takrat, ko je svežo, rdečo vrtnico, ki je zdaj prah v grobu, prvič poljubila.

Zemljiški gospod in deček

V neki vasi je živel hudo-ben star zemljiški gospod. Nedaleč ododot je živel kmet. Tisti kmet je imel tako bistroumnega sinčka, da je bila vsa vas ponosna nanj.

To je zvedel zemljiški gospod in takoj ukazal svojim hlapcem:

«Privedite k meni tega razcapanca! Saj ni mogoče, da bi imel preprost kmet bistrega sina».

Prignali so fantiča k zemljiškemu gospodu in le-ta je velel svojim hlapcem:

«Skličite čimveč ljudi! Naj vsi vidijo, kakšen bedak je ta fantič!».

Kmetje so prišli v hišo

zemljiškega gospoda in čakali, kaj bo.

Takoj vam povemo, kaj se je zgodilo.

Zemljiški gospod je postavil dečka pred špansko steno, na kateri je bil s svilen nitko stkan velikanski tiger, in ga vprašal:

«Ali vidiš tegale tigra?».

«Vidim», je odgovoril deček.

«No, če si res tako bister, pa poskusi tigra zvezati».

In zemljiški gospod se je po teh besedah zahehetal.

Kmetje so povsili oči. Bilo jim je hudo, da se zemljiški gospod posmehuje njihovu ljubljencu.

Deček pa se je mirno ozrl

na zemljiškega gospoda in vprašal:

«Kako naj ga zvezem, ko pa nimam pri sebi vrvi?».

«Hej!» se je zasmejal zemljiški gospod. «Ti si prebrisan, jaz pa še bolj! Hej, hlapci, prinesite temu mlademu bahaču čvrstih vez! Bomo videli, kako bo zvezal tigra!».

Hlapci so prinesli klopčič vrvi in jih vrgli pred dečka. Zemljiški gospod pa se je zadovoljno smehljajal.

Deček je vzel vrvi, stopil k vratom, se sklonil in dejal zemljiškemu gospodu.

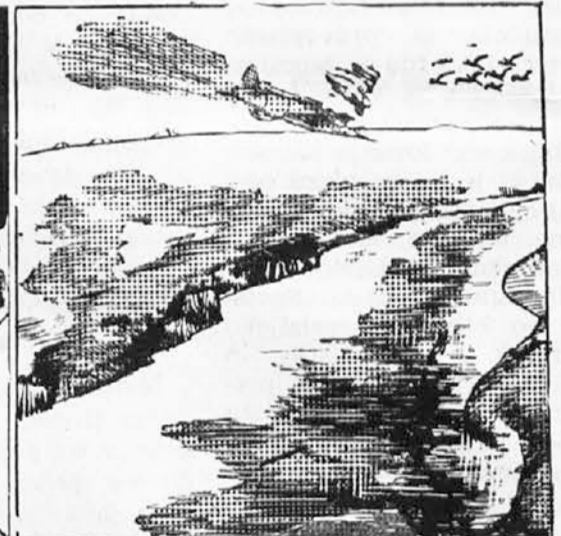
«Jaz sem pripravljen! Zdaj je vse odvisno vse od vas: zapodite tigra proti meni!».

VLADO FIRMA

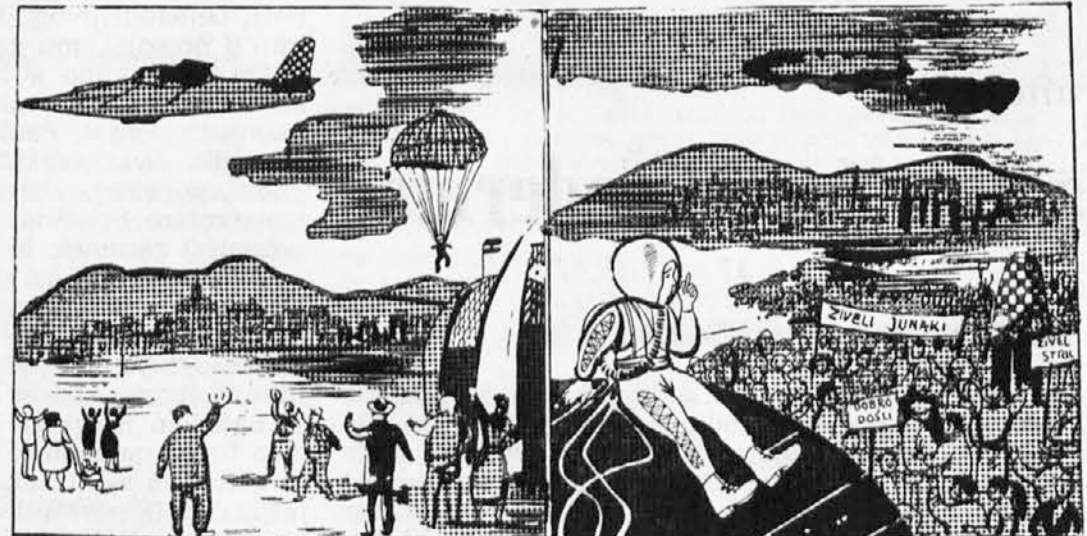
STRICEK IN MATICEK na Mount Everestu

89. Naslednje jutro sta bila zgodaj na nogah. Razdrila sta šotor, vse stvari primerno zavila in znosila v letalo. Še poslednjič sta se razgledala po mogočnih himalajskih vrhovih, nato pa zlezla v letalo. Stric je pogledal motor. Samo še trenutek in že sta letela nad vrhovi ter se dvigala višje in višje. Stric je na vsak način hotel leteti čez vrh Mount Everesta. Zaokrožil je nad njim, se še enkrat ozrl na zasnežene velikane, nato pa usmeril letalo na jug. «Dovolj sva zmrzavala. Zdaj poletiva na jug in preko Egipta nazaj v lepe domače kraje».

90. Letela sta nad Egiptom. Globoko pod njima je tekla modri Nil. Ko sta se spustila nekoliko nižje, so se okrog letala spreletavale štoklje in se prepirale s čapljami. Nenadoma je motor utihnil. «Praseta zadeva, kaj bo zdaj?» se je jezil stric Miha. «Na Nil se nikakor ne moreva spustiti. Nočem, da bi se po tako naporni poti posladkali z nama krokodili». Matiček je opazil žerjavov. V naglem letu so se bližali letalu. Deček jim je pomahal, toda žerjavi so leteli mimo. Stric je popravljal in popravljal motor, da mu je lil pot s čela, a letalo je še vedno izgubljalo višino. Ko je motor pričel zopet delovati, sta bila Matiček in njegov stric nisko nad vodno gladino.

91. Končno je bil motor popravljen. Vsekakor je bil že skrajni čas. Letalo je zopet enakomerno rezalo oblake. Preletela sta gore in doline ter se končno bližala domačim krajem. Že sta videla prijazne slovenske vasi. Kmalu sta krožila nad Ljubljano in nad ljubljanskim letališčem. Matiček se je tokrat hotel postaviti. Hitro si je pritrdil padalo in odskočil je prej, preden mu je stric utegnil preprečiti to samovoljno dejanje. Veter ga je nesel proti velikemu letališču. Radovedneži so se ustavljali na cesti in strmeli kvišku. Kaj se bo zgodilo?

92. Matiček je pristal skoro istočasno z letalom, seveda s to razliko, da je letalo pristalo na tleh, Matiček pa na hangarju. Ker pa so na letališču že vedeli za njun pristonek, je svetovna potnika razen množice radovednežev čakala še mestna godba na pihala. Stric je ponosno stopil iz letala. Vsi prisotni so mu čestitali k velikemu uspehu. Najprej je pohitel s čestitkami šef letališča, za njim je čestital predstavnik geografskega inštituta, ki je med drugim naročil, naj stric hitro pride v društveno dvorano, kjer bo slovesnost s podelitvijo nagrade. Vsi so občudovali strica Miha, za Matička pa se ni nihče zmenil.

Razžaljeni petelin

Ko je naša Lenčka jutraj vstala, brž je pehar z žitom poiskala. Stekla z njim je do lesene utke, kjer je že petelin zbiral putke. Lenčka žito putkam je trosila in pri tem takole govorila:

«Srčno rada, pute, vas imam in zato vam dosti zrnja dam. Saj nas z jajci preskrbite in nam piščeta valite».

A petelin, le čemu nam ti si, ki pač za nobeno rabo nisi. Jajc ne neseš, piščet ne vališ, res gosposko, postopasno ti živiš».

Petelina srd prevzel je ljuti, jezno zaprhutal je s peruti. V Lenčko skočil je, ji pehar zvrnil in užaljen, a ponosno ji odvrnil:

«O, Lenčka draga, ni lepo, da žališ me tako hudo. Kokošji jaz sem gospodar, ne moj, le putk mi blagor vseh je mar. Pred putami jaz vedno hodim, jih le po varnih potih vodim. Skrbim za pute prav povesod, zato pa njihov

sem gospod. Pa tudi tebi, mala Lena, petelin nisem brez pomena: pouk bi često zamudila, bi okregana se žalostila, če iz postelje ne vrgel bi te glasni moj kikiriki!».

Vida Taufer:

Pomlad

Brez snega bregovi,
zvončki sredi trat;
k nam v obleki novi
spet vesla pomlad

Čutimo jo v cvetju,
ki se tod blešči;
v novem ptičjem petju,
ki se spet glasi.

Veter se zaganja
v drevje, ki brsti;
zeleni kotanja,
potok žubori.

Vsi na plan hitimo,
glejmo krasen svet;
vsi se veselimo,
proč sta sneg in led.